

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest. Szentkirályi-utca 28.

Mentsük meg az Eötvös-alapot!

írta: *Tóth Béla.*

Sajnálattal bár, de kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy nemcsak Magyarország tanítósa, hanem a tanítói közintézmények iránt érdeklődő, újságot olvasó közönség előtt is közismert az az áldatlan személyi harc, mely az Eötvös-alap ügyeinek vezetői között az utóbbi években immár annyira fajult, hogy komoly veszedelemmel fenyegeti ennek a tanítósa legszébb, legnemesebb intézményének a jövőjét.

A vezetők között a békés egyetértést sem egyesek buzgó, önzetlen törkövése, sem a közoktatásügyi kormány büles és jóindulatú beavatkozása nem volt képes megteremteni, mert a vezetők között nagyobb volt az önzés, az egymás iránti gyűlölet, mint annak az ügynek a szeretete, melynek az intézését a tanítósa reájuk bízta. Tisztségükről többen lemondottak s a lemondottak munkáját ideiglenesen helyettesek látják el.

Ki hitte volna, hogy Péterfy Sándor nemes lelkének alkotása valaha ilyen sorsra fog jutni? Szinte megdöbbenve tűnődünk afelett, hogy hová lett ebből az intézményből az a fenékelt gondolkodás, mely életre hozta, az az összetartás, melynek ereje a Péterfy Sándor 400 koronájából 1870 óta 700.000 korona értékű vagyont tudott teremteni a tanítósa segélyezésére?! Tudjátok, tanító testvérek, hová lett? Elnyomta a lábrakapott féktelen önzés, mely többre becsüli az egyéni érdekek kielégítését, mint a közérdek önzetlen és hűséges szolgálását.

A tanítósa bizalmával űzött eme csúf játék, azt hisszük, hogy öntudatra fogja ébreszteni a vidéki tanítósa és az augusztusi közgyűlésen egyesült erővel távolítja el azokat az Eötvös-alap vezetőségéből, akik nem rendelkeztek azzal az értelmi és lelki erővel, amely egy humanus intézmény vezetésére elengedhetetlen kellék, akik kézzelfogható bizonyosságot szolgáltatnak működésükkkel arról, hogy nem voltak méltók a vidéki tanítósa bizalmára.

Az egyesület alapszabályainak 55. §-a akként

intézkedik, hogy az egyesület tisztikarát és választmányát a közgyűlés a székesfővárosban és ennek közelében élő egyesületi tagok közül választja. Ez az intézkedés, bár természetesnek látszik, fővárosi jelleget adott ennek az országos jellegű segélyegyesületnek és ez a vidéki tanítósa ságra nézve a legnagyobb hátrány, a legnagyobb sérelem. Tessék meggyőződést szerezni arról, hogy nem a főváros tanítósa áll-e az élén minden országos jellegű tanítói közintézménynek?! Ez ellen a vidéki tanítósa ságnak nem lehetne kifogása, ha azt látta, hogy a fővárosi tanítósa méltóan szolgál rá bizalmára. De ha azt tapasztalja, hogy visszaélnék, józan ésszel többé nem ruházhatja föl azokat bizalmával.

Most azzal akarják az elveszett bizalmat visszaszerezni, hogy Bárczy István dr. székesfővárosi polgármestert kérték föl az elnöki tiszt elfogadására. Ez az eljárásuk csak folyománya annak a meggondolatlanságnak, mely eddigi intézkedésüket jellemzi. Távol áll tőlünk még a gondolata is annak, mintha a Bárczy egyéniségét bármily közintézmény élén nem tartanók szerencsének. De számoltak-e előbb a megrendült bizalom viselői a vidék kívánságával? vagy azt gondolják, hogy most is diktálni fognak a vidéki tanítósa ságnak? No hát ebben rettenetes módon fognak csalódní! Úgy halljuk, hogy a *Pestvármegyei Általános Tanítóegyesület központi választmányának legutóbbi ülésén az a vélemény jutott kifejezésre, hogy az Eötvös-alap tanítói közintézmény lévén, annak élére csak akkor állítható nem tanító, ha a tanítósa között arra alkalmas egyén nem volna.* Olyan álláspont ez, mely előtt minden tanítónak meg kell hódolni.

A polgármester mellé munkatársakul a következőket ajánlják: alelnököknek Rákos Istvánt és Nagy Lajost, titkárnak Székely Károlyt, másodtitkárnak Gundy Károlyt, számtartónak Gergely Istvánt, ellenőrnek Barca Albint, jegyzőnek Bartha Pált (az egyetlen vidéki jelölt) és Tas Józsefet. Rákos Istvánra véleményünket már egy ízben elmondottuk, ezt fenn is tartjuk. Bármily tisztelettel és bizalommal viseltetünk is egyik-másik jelölt egyénisége iránt, ki kell jelen-

tenünk, hogy ez az összeállított névsor nem nyújthat a vidéki tanítóságnak biztosítékot arra nevezve, hogy az Eötvös-alap kebelében daló viszályok megszűnnek. Szeretettel buzdítjuk azért a vidéki tanítóságot a szervezkedésre. Bar a katolikus tanítóság számaránya szerint is legnagyobb aldozattal járul a segélyegyesület fenntartásához, nem követjük Rákos Istvan alelnököt a felekezetieskedés útján, hanem arra kérjük a vidéki tanítóságot, hogy saját jól felfogott érdeke megóvásáért jelenjék meg az augusztusi közgyűlésen, hogy a segélyegyesület megalapítóját jellemző fenkölt gondolkodással, testveries egyetértéssel mentjük meg az Eötvös-alapot!

Az iskoláért való küzdelem és a tanító.

Irtá: Halász János.

Korunkat bátran a jelszavak és a reformok korának nevezhetjük és méltan, mert korunk hangzatos jelszavai és reformeszméi mind sürűbben szállnak tova, igyekeznek megteleíteni a társadalmat, közintézményeket egyaránt. És mivel úgy a társadalom, valamint minden közintézmény magán viseli azon kor képét, melyben él, az iskolát is kísérti a jelszavak és reformeszmék átvetetele. Sőt legújabbán épen az iskolát szemelték ki századunk jelszavai- és reformeszméinek továbbterjesztésére.

A mai társadalmi rend ellenségei az ő hitvallásukat szeretnék bevinni az iskola falai közé is, hogy már az apró gyermekeket hatalmukba keríthessék, mely után a felnőtt már biztosan követni fogja őket reformeszméik terjesztésében.

A jelszavak és reformok lelkes hívei azért neki is rontanak az iskolai oktatásnak; bírálják annak működését és bírálatuk végeredményben oda vezet, hogy a mai tanítási formák helyett más, szerintük jobb tanítási és különösen nevelési formák vezetendők be az iskolákba, vagyis azon eszmék, melyeket a társadalom átalakítására, saját képükre maguknak megalkottak. Erről a helyről azután örökös vád hangzik a mai tanítás és nevelés ellen. Itt kevés, vagy semmi jóakarattal sem találkozunk a mai iskola rendszere, tehát támogatásban sem részesül, de annál inkább örökös ellenszenvben és éles gyűlöletben van része.

A mindenben csak anyagot keresők és anyagot látók szemében nagy száka a mai *valláserkölcson* nyugvó, *hazafias* irányú tanítási rendszer, azért elkövetnek mindent, hogy az iskolát hatalmukba kerítsék.

A hazafias és vallásos tanítók megszerzésére különféle hangzatos jelszavak kíséretében vetik ki halójukat, azért a tanítónak erős akarattal, szilárd jellemmel kell haladnia az eléje kitűzött szent cél felé. Nem szabad magát eltántoríttatnia ezek csalóka reformeszméitől.

Mások ismét az idealizmus jelszavaival kopogtatnak az iskola ajtaján, hogy az ideális célokért mindig lelkesülő tanítót megnyerni igyekezzenek a szerintük ideálisnak vallott reformoknak. Igaz, hogy a magyar tanítóságot nem a megszabott fizetésért járó sablonos munka végzése vezette, hanem munkásságában ideálok lelkesítették, mégis jól meg kell különböztetnünk a valódi ideáloktól a mondva csinált és egyes frakciók által hirdetett ideálokat. Az

iskola nem szegődhetik frakciók csatlósául; nek egyedüli célja legyen: a *valláserkölcson* alapuló *hazafias* társadalom előkészítése.

Minden cél elérésére bizonyos eszközök szükségesek. Jól megválasztandó tehát az eszköz, mellyel épen a kitűzött célhoz jutunk. A kapkodás, kísérletezés célhoz nem vezet. Mégis akad közöttünk olyan is, aki *különjéle közrehatások* folytán a társadalmi jelszavak és reformeszmék megvalósítására kísérleteket tesz iskolájában.

Az iskola nem haladhat az elméletek és kísérletek útján; neki gyakorlati irányban kell haladnia. Elméletben igen szépen felállított dolgok a gyakorlatban fiaskót vallhatnak. A gyakorlati élet előkészítése legyen az iskola legelső feladata. Az iskola a szellemi, erkölcsi és fizikai erők fejlesztésére törekedjék.

Képezze a jövő társadalom számára a gyermek szellemi erejét, hogy az élet küzdelmeiben legyen lelki ereje az élet megvivasára; hogy kellő tudással mérlegelhesse az élet viszonyait. Fejlessze erkölcsi érzését, hogy a már korán jelentkező kísértéseknek ellentállani tudjon. Ismertesse meg a gyermekkel a munka erkölcsi becsét, hogy az elégedetlenség munkakerülő harcokaival szemben a munkát találja élete fenntartójának.

Fordítson gondot az iskola arra is, hogy a szellem és erkölcs fejlesztése mellett a test is fejlődjék. Ne az élvezetek utáni hajszát tartsa az ember létfenntartása és boldogsága rugójának, hanem a test *tisztes* fenntartására szolgáló szükségleteket.

A pedagógiai tudomány megteremtőitől a mai napig folyton az életre nevelés szükségességét követelik az iskolától. Mi, a gyakorlati pedagógia emberei szintén meg vagyunk ennek szükségességéről győződve, tehát nem haladhatunk a jelszavak és reformok delibabos képei után. Kísérletezéseknek sem tehetjük ki az iskolát, hanem gyakorlati életre nevelvén, egyedül csak a szellemi, erkölcsi és fizikai erők fejlesztésére kell törekednünk, mert ezek képezik a jövő emberének életszükségeit.

A szlőjd tanítása az elemi iskolában.

Irtá: Boda Béla.

A munkaoktatás pedagógiai s egészségügyi hasznát, legintenzívebb eredménnyel, az úgynevezett szlőjd-oktatás által érték el. Mit értünk tehát szlőjd alatt? A szlőjd alatt a gépek segítsége nélkül való, illetve végezhető kézimunkatanítást értjük. A szlőjdnek nem ipari, hanem nevelés és egészségügyi hasznát várjuk.

Svédországban kezdték tanítani és Näsben egy képzőintézetet is alapítottak, mely ma is virágzó s tőlünk is többen látogatják.

Az eredeti szlőjd famunkákból áll, 50 sorozatból, melyben az egyes munkák fokozatosan vannak összeállítva s úgy tanítják.

A famunkák mellett ma már a pép agyagból (Augusztin Imre fővárosi tanító), sőt a papírból is állítottak össze munka-sorozatokat.

Miután ezideig nálunk szilárd agyagból senki sem készített a szlőjddoktatáshoz munka-sorozatot, én ezt a célt tűzve magam elé és a jelen alkalommal bemutatott tárgyakkal összeállítottam ilyen sorozatot. A legújabb tanterv szerint az elemi iskolában leányokat, fiúkat egyaránt kell szlőjdre tanítani. És ennek dacára, még mindig nem hódított elég teret még az állami

iskolában sem a szlőjd-oktatás, dacára annak, hogy az állam kézieszközökkel is ellátja iskoláit.

A Kézimunkára Nevelő Országos Egyesület pedig évenként több helyen is rendez tanfolyamot — természetesen segély nélkül — a nagy szümidőben.

Az a panasz, hogy a tanfolyamot a tanítók nem igen támogatják. Meg tudom érteni. A tanítói fizetés nem fedezi a legszükségesebbeket sem, tehát az iskolán kívüli időt maganorák adására, vagy egyéb mellékes keresetre kell fordítani. A tanfolyamok rendszeren nagyobb városokban vannak, ahol sokba kerül az élet stb. A vidéki tanítónak nem áll módjában a saját költségen 2—3 hétig nagy városban élni. Szerény nézetem szerint, nem csak a nagyvárosokban kellene szlőjd-tanfolyamokat rendezni, s nem csupán a legkiválóbb szaktanárookra kellene bízni ennek vezetését, hanem minden egyházmegyében, illetve vármegyében, sőt több járásban is volna 2—3 hetes tanfolyam rendezhető a legügyesebb, a legreartermettebb tanító vezetésével.

Az egyházmegye, illetve az állam nemi anyagi támogatásával minden tanító hallgathatna tanfolyamot.

A kinevezett tanítók bizonyára vállalkoznának a tanfolyam vezetésére — minden díj nélkül is s így alkalma lenne minden tanítónak a szlőjd-oktatást el-sajátítani. Én a kir. tanfelügyelő felhívására, mára mult évben készítettem három hétre beosztott tantervet, ez a tanfelügyelő által jóvá is hagyatott, de a megbízás — bizonyára finansziális okból — elmaradt.

A szlőjd-tanfolyamot őszintén ajánlom kedves karsársaimnak. Talán ez az egyetlen tanfolyam, amely szemmel látható és kézzel fogható eredményt mutat. A tanfolyam hallgatói megtanulnak egy kis mesterséget is. Készítenek praktikus tárgyakat fából, rafiából, agyagból, papírból s megtanulják, miként kell a fűrészt, gyalut, vésőt, kést használni, kezelni, élesíteni.

Szerintem a foglalkozás nem szegény s annak, ki ambícióval nyúl hozzá, élvezetet is nyújt. Különösen a szlőjd által nyújtott munka kedvesen szórakoztató, praktikus dolog. Ha a szlőjd segítségével neveljük a gyermeket: nem lesz unalmas órája s nem keresi a léha, bűnös foglalkozásokat s később sem érzi a pénzszerző munka terhét.

A szlőjd segítséget nyújt a számtanhoz: készítünk apró golyócskákat, pálcikákat, a számjegyeket stb.; a beszéd- és értelemgyakorlatoknál pedig pótelhatatlan; a természettanhoz, mértanhoz a gyermek maga készíti a szemléltető eszközöket. A tárgyakat, különösen a domborműveket, rajzórán mintául alkalmazzuk. A tárgyak, virágok festése által a gyermek esztetikai érzékét fejleszthetjük.

Készít agyagból térképét a gyermek s azon a hegyeket, völgyeket, tavakat kifaragja s közben szemlélet alapján megismeri a földrajzot s így tanításunkat megkönnyíthetjük e téren is.

Bármily kezdetleges legyen is a munka, mi csak dicsérjük, mert a gyermek lelkében ez által fokozzuk a munkakedvet s gyengéd figyelmeztetés keretében rá mutatunk az esetleges hibákra, mondjuk: „ha még ezt is itt kiigazítod, akkor még szebb lesz” stb. Különösen az első hónapokban nagyon figyelmesek legyünk, s mindenki munkája iránt érdeklődünk s azt, hogy ez: „rossz” ne fogjuk rá, mert tapasztalatból tudom, hogy az ilyen sorsra jutott

gyermek elveszíti örökre munkakedvét. A vidéki, különösen a falusi gyermekben kevés az ipar-és művészet iránti érzék. A szlőjd van hivatva ezt fokozni, fejleszteni. A szlőjd tezi a képessé a falusi gyermeket a hivatásos életre. A szlőjdnél érvényesül a gyermek egyénisége teljes mértékben. Szerintem a munka az alap, ez a technika abécéje. Megtanul a gyermek kézieszközökkel banni, furni, faragni, önállóan rajzolni, festeni, mintázni, sőt a szemmértékét is fejleszti, ami által hasonlatai tökéletesednek. Bár a népiskola célja nem lehet az, hogy mestereket képezzen, de az igen is lehet, hogy a gyermekeket és általuk a felnőtteket megtanítsa arra: hogyan lehet az ú. n. „üres órákat” — ami bőven van — célszerűen felhasználni s ezáltal a koreszmát, mint unaloműzöt, kerülni.

Általában az a nézet, hogy a fiúk sokkal rosszabbak, mint a lányok. Önként az a kérdés áll előttünk, miért?

Megmondom. A fiúnak nem ad a szülő állandó foglalkozást. Ha valamihez nyúl, megtiltják neki, hogy ne tedd ezt, ne tedd azt s ha a küzdelemre vagyó természetének mégis eleget akar tenni, akkor megbüntetik.

A fiúk házi nevelése rendszerint túlnyomóan negatív, míg a lányoké pozitív. A leánynak ad a szülő foglalkozást a háziteendők körül s a fiú tetlenül tölti az időt. Ha igaz az, hogy a fiúknak nagyobb az élelenségök s a tettvágyuk, úgy ebből természet-szerűleg az következik, hogy őket is foglalkoztassuk s tért kell nyitni nekik, ahol érvényesíthetik erejüket.

Az iskola feladata tehát — miután a szülők nem képesek erre — a fiúkat ép úgy természetüknek megfelelő házi foglalatosságra tanítani, mint tanítani ugyanezt az iskola a leányoknak a női kézi-munka keretében. Valamint más tantárgynál, úgy itt is ügyeljünk a módszerre. Itt is az egyszerűről az összetettre, a könnyebbről a nehezebbre haladjunk; itt is szemléltetünk, használjuk a mintázó tanalakat és az elemző tanmenetet a megtanításnál; a kifejtő, kérdő tanalakat és elemző tanmenetet a kérdésnél.

Készítsen a tanító tanítási tervezetet s a készí-tendő munkákat ő maga állítsa elő sajátkezűleg. Én mindig együtt dolgozom növendékeimmel, s ha valaki elmarad, azt megvárjuk s így mindig együtt dolgozunk s láthatjuk a munka menetét, a tárgyak kezelését munka alatt.

A szilárd agyagból dolgoznak a legnagyobb elő-szeretettel és a legszívesebben. Ajánlom nagyon karsársaim figyelmébe a munkákat s ezek készítése által a legnagyobb eredményt s a legszebb sikert érhetjük el. A pépagyag szerintem nem praktikus.

1. Mert nagyon bepiszkolja a ruhát, kezet, padot stb.

2. Mert nagyon törekeny s száradás után 30—40%-ra megrepedez.

3. Mert a festékből nagyon sokat vesz fel s így sokba kerül.

4. Mert a keverése sok időt igényel.

Bizonyára a legtöbb falu környékén található szilárd agyag, melyet téglanagyságú darabokba szedve 2—3 hétig a padláson szárítgatunk s azután úgy faragható, mint a szappan, vagy kréta s ha egyenesre faragjuk felületét: rá rajzolunk valami tárgyat s kifaragjuk, vízfestékkel befestjük s langyos kemencébe kenyérsütés után betesszük, kész a munka.

A magyar kath. kántorok helyzete.

Irta: *Haralyi Fehér Ármin.*

A tanügyi lapokban mostanában többször napvilágot lát egy-egy cikk a kath. kántortanítók nyugdíj és egyéb ügyeiről. A Kath. Egyházi Zeneközlöny pedig majdnem kizárólag a kath. kántorképzés reformjáról és az egyházi zenéről ír. Azonban soha sehol sem olvasunk a kath. kántoroknak ma már úgyszólván tarthatatlan, sanyaru anyagi helyzetéről s egyéb siralmas körülményeiről. Nem vagyok tollforgató ember. Semmi tehetségem és hajlamom az irashoz. De ha már épen senki sem akad közülünk, aki jogos panaszainkat papírra vetné, hát megkísérlem én.

Előre bocsájtom, magam is azok közé tartozom, kik belátják a kántorképzés reformjának szükségességét. De merem állítani, hogy a kath. kántoroknak 99%-a azon a nézeten van, hogy szükségesebb volna előbb a dotationalis kérdések rendezése. Mert amilyen rendetlen, méltánytalan és igazságtalan körülmények állanak fenn e téren, ha mind ezeket csak sejténék is a kántortanítóintézeti növekedések, lelkemre mondom, mind lemondana a kántorképzésre való törekvésről s maradnának a tanítói pálya mellett. Mert míg a kántornak a helyzete egyre rosszabbodik, a tanítók helyzete, hála Istennek, folytonosan javul. A tanítónak van ünnepe, vasárnapja, vakációja és a szünidők alatt teljes szabadsága. Szabadságolás vagy betegség esetén ingyen helyettese, melyről az iskolafenntartók tartoznak gondoskodni. Kellő fix fizetés mellett van korpotléka, vasuti kedvezménye. Van nemesak ugyanakkora fizetése, jövedelme, mint a legtöbb kántornak, hanem sok helyen ennél több is. A tanítónak nem kell olyan funkciókat végzeni, melyek diplomás mivoltát sértenék, tekintélyét kisebbitenék. És végül megvan neki a legteljesebb szabadsággal a nyugdíj!

A tisztán kántornak ezek nincsenek. Pedig a legtöbbnek a tanítói diplomán kívül: kántori, egyházzenei, sokszor zenetanári oklevele is van. Miért nem bírnak tehát ők is legalább azokkal az előnyökkel, melyekkel a tanítók? Azért, mert a kántorok sorsával, helyzetével eddigelé nem igen törődött sem az egyház, sem az állam. Sajnos, mi leginkább csak akkor tudjuk, hogy felettes helyi hatóságunk is van, ha büntetésről van szó. Ellenben, ha kérünk valamit, majd mindig süket fülekre találunk. Ez lehet oka annak, hogy a kántori állások, javadalmak úgyszólván ma is oly rendezetlenek, mint lehettek száz év előtt, amikor még diploma nélkül minden úgynevezett «jó kajáltású» paraszt vagy mesterember kántor lehetett. És ha azóta tettek is itt-ott valamelyes intézkedést, az rendszeren a kántori javadalom és tekintély rovására történt. Úgyszólván uzussá lett, hogy ha egy kántori állás megüresedik, összeül a kántorfenntartó vagy választó testület és a senki által nem védett kántorjavadalmakat tetszésük szerint körülnyírálják. Egyes jövedelmeket elvéve, másoknak (plébános, sekrestyés, harangozó stb.) adnak. A temetési és misédíjakat leszállítják. Úgy, hogy ma már oly gazdag katolikus városban is, mint Csongrád, egy kis halott temetése után járó stóladíja a kántornak: 15 krajcár, öreg halott után 30 krajcár. Azonkívül a jövedelmek megcsonkítása mellett még újabb minden külön díjazás nélküli terheket is rónak az ujonnan megválasztandó kán-

torra, milyenek a pap temetési ruhájának (karingstóla, bíretum, szentelő, könyv stb.) hordozásáért ingyenes tanítói helyettesítés; továbbá ama kötelezettség, hogy betegség és minden más akadálytatás esetén a kántor önmaga tartozik helyettesíteni (még pedig diplomás helyettesről) gondoskodni stb.

De nemesak ilyen határozatok ellen nem védekezhetik a kántor, működése alatt is bármikor nyugodtan kénytelen eltérni azt is, hogy újabb, azelőtt soha nem létezett és évenként több hónapra terjedő funkciók, szertartások (majusi és Jézus szive ájtatosságok) végzését is kívánják, anélkül, hogy ezek ellenében valamieske fizetésjavítást kapna.

Sajnos, hogy mindezeket én is csak most tudom, amikor úgyszólván semmi reményem nem lehet arra nézve, hogy megfelelő tanítói állást nyerve, hálátlan kántori állásomtól örökre búcsút vehessek.

Az eddigiekben még csak röviden vázoltam a kántorok sanyaru helyzetét. Ez azonban még tökéletesebben fog látszani akkor, ha lépésről-lépésre szembe állítjuk a tanítók helyzetével.

Általában azzal gúnyolnak bennünket, hogy nekünk kántoroknak örökös szabadság az életünk. Hát szabadság az, mikor naponként két-három misét és több-kevesebb temetést kell végezni? mely funkciók átlag ugyanannyi időt igényelnek, mint a tanítónak napi tanítási ideje. Igaz, hogy nincs mindennap temetés. Néha azonban van egy nap 6—8 is. Tessék aztán egy embernek 2—3 misét, litániát, körmenetet és még 6—8 temetést, bármilyen zimankós időben, egy nap leforgása alatt elvégezni. Emellett egy kötelező tantargyat, az éneket, rendszeresen vezetni. Sok esetben hónapokon keresztül tanítót helyettesíteni. Úgy, hogy nem ritkán egyik-másik kántor többet tanít, mint egy falusi tanító. Hogyha még tekintetbe vesszük, hogy majd minden egyes halotthoz más-más tartalmú és szerkesztési búcsuztatót kell készíteni, nem lehet csodálkozni azon, hogy igen sokszor a kántor még étkezni sem ér rá. És amikor nincs temetés, talán szabad a kántor? Köszönöm az olyan szabadságot, mikor állandóan készenlétben kell lennünk, mert ki tudja azt, hogy mikor hal meg valaki? És ha pl. délután lesz temetés, azt a kántornál csak aznap déltájban jelentik. Sőt van eset, hogy temetés előtt csak néhány perccel keresik fel a kántort. Az ilyen szabadság hasonlít az úgynevezett kaszárnyaaristomhoz. Hát még ünnep- és vasárnapokon mennyi a kántor teendője! Csakis azon esetben van szabadsága, ha maga helyett segédet, helyettesítést állít. Csakhogy manapság már alig találni megbízható, alkalmas kántorsegédet. De ha még olyan kifogástalan is egy segéd, a mi népünknek az a szokása, hogy csak akkor rendel búcsuztatót, ha tudja, hogy a temetést maga a főkántor végzi. Ez pedig annyit jelent, hogy pl. egy két-háromforintos búcsuztató helyett kap a kántor 15—30 krajcárt. Ilyenképpen a kántor még akkor is sokat veszítene, ha segédjét nem is neki kellene fizetnie. De hol vagyunk mi attól, hogy ingyen helyettesítést kapjunk, mint a tanítók? Pedig nekünk is szükségünk volna évenként egy kis üdülésre, pihenésre. Ilyesmire azonban egy szegény kántornak még gondolni is vakmerőség. Ellenben a tanítónak nemesak minden csütörtökje és ünnepnapja szabad, de jövedelmének csonkítása nélkül var minden évben legkevesebb két hónapig, némelyeknél 5—6 hónapig terjedő szabadsága is. És ha bármikor betegség éri, az iskolafenntartótól ingyenes helyettesítést kap. Még pedig rendszerint a kántor szokott

lenni a tanító helyettese. Ha pedig eltelt 35—40 évi szolgálati idő, a tanító megkapja a legteljesebb szabadságot: a nyugdíjat. A kántor pedig húzza az ígért 70—80 éves koron túl is, míg a jövő halál meg nem adja neki is a jól megérdemelt nyugdíj helyett az örökös nyugodalmat.

Émlítettem, hogy sok helyen a kántori tekintély rovására kötelességgé van téve temetéseknel a papi ruha stb. vivése. Húsz év óta működöm egy helyen, de soha sem tapasztaltam, hogy nálunk erre szükség lett volna, mert ezt egyszerűbb temetéseknel a kereszt- és lobogóvivők, nagyobb temetéseknel a ministerek (ministransok) teljesíthetik. Vannak azonban egyes helyeken ennél még több képesítéshez nem kötött kötelességek is, mint: ostyasütés, harangozás stb. Igen sok önérzetes tanító bármennyire ért is a kántori teendőkhöz, ezek miatt semmi áron nem vállalkozik kántor helyettesítésére. Pedig ha a főtisztelendő plébános urak akarnák, ezek a kántori tekintélyt sértő dolgok már rég sutba volnának dobva. De ha a plébánosok nem állanak a kántorok érdekei mellé, maguk a kántorok hasztalan fordulnak kérelmekkel bármely egyházi hatósághoz, mert úgy a hitközségi, mint az egyháztanácsai és iskolaszéki gyűléseken mindenkor az történik, amit az elnök akar. Az egyházi elnök pedig ki lenne más, mint maga a plébános, aki iránt vannak annyi tisztelettel a testületi tagok, hogy óhajának, határozatának ellent nem mondanak.

Azért, mert néha előfordul, hogy egy temetés után a kántor 4—5 forintot is kap, azt hiszi a világ, hogy a kántoroknak ezrekre menő jövedelmük van, de azt nem veszik tekintetbe, hogy a temetéseknek úgyszólván egyharmada ingyenes, egyharmada stólas (15—30—50 kr. fejénként) és csak egyharmada fizet több-kevesebb összeget, kisebb-nagyobb búcsuztatókért. Úgy, hogy ha összeadjuk, az átlag fejénként két korona. Alig hiszem hát, hogy Magyarországon van öt olyan kántori állás, melynek évi tisztai jövedelme felülhaladná a 2000 koronát. Adán és Moholon pl. majd minden tanítónak van évi 3000 korona fix fizetése. Ha hozzávesszük ezekhez a többi előnyöket, mint: vasuti kedvezmény, betegség esetén ingyen helyettes, vakáció, nyugdíj stb., könnyű belátni, hogy egy tanító 2000 korona fix fizetéssel is többre megy, mint egy kántor apró részletekben összeszedett akár 4000 korona évi jövedelemmel.

Az elmondottakból azt hiszem, eléggé kiviláglik az, hogy mindaddig, amíg a kántoroknak jelenlegi sanyarú és már-már tarthatatlan anyagi helyzetén és egyéb körülményein segítve nem lesz, okleveles tanítónak tisztán kántori állás után törekedni, óriási balgaság és tévedés. Be kell azonban ismernünk, hogy mindeme szomorú állapotoknak leginkább mi kántorok, magunk vagyunk az okai, mert ki törődik azzal, aki önmagával sem törődik? Már pedig, hogy mi nem sokat törődünk magunkkal, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy egyetlen szaklap fenntartására sem vagyunk képesek tömörülni. Pedig hány oly vállalat indult már meg, melyek pártolás hiánya miatt csakhamar kimultak. Egyébként pedig örömmel jelenthetem, hogy akadt már közöttünk is egy vasakarátú, igazi vezérszerepre hivatott kartárs: Szathmáry József péterrévei kántor személyében, ki mintegy életcélul tűzte maga elé, hogy addig nem nyugszik, míg mi, tanítói oklevéllel bíró kántorok is tagjai nem leszünk az országos tanítói nyugdíjintézetnek.

E célból az ő indítványára mi tiszamenti kántorok f. év július 6-ára egy kántorkongresszust hívtunk össze Szegedre, ahol egy a kultuszminiszterhez intézett memorandumban a következőket kértük:

1. Oszttassanak be a kántorok is az országos tanítói nyugdíjintézetbe, mert nekik is van tanítói oklevelük, elemi népiskolai énekoktatást rendszeresen végeznek és tanítót is helyettesítenek.

2. Állapíttassék meg a kántorok részére is 1000 korona minimális alapfizetés és korpótlék.

3. Részessíttessenek a kántorok is vasuti kedvezményekben.

4. Adassék a kántoroknak is évenként két hónapi szabadság, mely esetben, valamint betegség vagy más indokolt esetben is helyettesről és annak díjazásáról a kántorfenntartó testület gondoskodik, a kántor fizetésének és jövedelmének megcsontítása nélkül.

5. Kérjük, hogy a főtisztelendő egyházmegyei főhatóságokkal egyetértőleg töröltessenek el mindenféle képesítéshez nem kötött funkciók, mint harangozás, ostyasütés, temetési karing, stóla, bírétum, szentelő-, lámpahordozás stb.

6. Eddigi szolgálati éveink számíttassanak be a nyugdíjjogosultságba.

Az iskolamulasztásokról.

Irta: Brenner Tivadar.

A tanítás eredményének egyik főfeltétele a rendszeres iskolátogatás. Minél kisebb a mulasztók száma, annál nagyobb az eredmény s fordítva. Sajnos azonban, az iskolamulasztók száma még mindig igen nagy az országban. A tanítóság egyhangúlag az előjáróságokat hibáztatja, melyek valóban hanyagul teljesítik e téren kötelességüket. Legfőbb hibájuk, melyet nem győzők eléggé hangoztatni s mely magában hordja a baj csiráját, hogy a tanítók két-hét heti kimutatását «késő» vagy éppen nem intézik el. Igaz, hogy nagyobb községekben az így befolyt kimutatások valóságos munkahalmazt jelentenek s ha tekintetbe vesszük az előjáróságok sokféle elfoglaltságát, könnyen beláthatjuk — elfogulatlanul itélve — hogy tulajdonképpen a baj forrása magában a rendszerben keresendő. Redukálni kellene a mulasztások kimutatását úgy, hogy csak minden hónap végén legyen elkészítendő. Így a munkát felére szállítva, bámulatos eredményt érhetnénk el, miután az előjáróság e fárasztó munkát kétszeres szorgalommal, lelkiismeretességgel s megérthető jobb kedvvel, érdeklődéssel végezhetné. A mostani kétszeres munkától eredményt soha ne várjunk, ne követeljünk. A fentemlített munka-keveslet azonban felrázza lethargikus álmából az előjáróságokat, megedzi munkakedvüket s önérzetesebbé teszi őket e tekintetben. Természetesen kétszeres szigorúsággal volnának utasítandók az előjárók, hogy a mulasztók szülőit a kimutatás napján okvetlenül megintsék, illetve azoknak a fizetési felhívást kézbesítsék. Ennek pontos keresztülvitele áldásos eredményeket gyümölcsözne s a mostani összetorlódtott munka helyett havonta egyszer tökéletes ügyet végezne az előjáróság. Még egyszer kiemelem, mint legfontosabbat, hogy a mulasztások körüli végrehajtás a kimutatás napján feltétlenül — ha kell némi megerőltetéssel is — megtörténjék. Ez eljárás egyszerre megszüntetné a mai mizé-

riákat s e mellett nagyban csökkentené a munkát. Míg ily módon keresztül nem lesz vezetve a mulasztások ügye, folyton lesz baj és panasz, soha nem szünik meg a félreértés a szülők részéről, mely egyaránt kellemetlen ügy a kötelességüket későn végrehajtó közegekre, valamint a tanítókra.

Hogy konkrét példával éljek: N. N. tanuló szüleit megint az előjáróság, miszerint gyermeke f. hó 15-ig X napot mulasztott. A szülőnek az intést csak 18—20-án kézbesítették. A gyermek, aki 15-től ismét mulasztott, ezentúl rendszeresen látogatja az iskolát. Következik a 30., 31. kimutatás, melyben a fenti tanuló ismét a mulasztók közé kerül. Mi történik? A szülő, ki az újabb — most már fizetési intést megkapja, rohan a tanítóhoz, kér, sír, könyörög: gorbáskodik, fenyeget stb. Kérdőre vonja az újabb kiírásért, hisz gyermeke az első intés óta fél napot sem mulasztott. A tanító hiába védekezik, hiába magyarázza, hogy az előjáróság későn intette meg, a bűnös a szülő szemében a tanító marad. Hasonló anomáliák származnak az előjáróság hanyag kezeléséből s a baj orvoslása helyett számtalanszor kiszámíthatatlan zavarok keletkeznek. Ha a kimutatás napján intették volna meg a szülőt, az gyermekét már 16-án küldte volna az iskolába, az eredmény nagyszerűsége mellett, elmaradt volna a tanító, az előjáróság utóbbi hálátlan és haszontalan idő- és munkafecsérlése. Egyszerűsítve a kimutatást — havonta — könnyebbé téve az eljárást, fényes produktókat érnek el e téren.

Megengedem, hogy sokan találkoznak, kik szerény indítványomat első tekintetre, mint helytelent, elvetik, de nem hiszem, hogy megfontolás után nem látják be, hogy legsikeresebb eredményhez csak ez az út vezethet el s legbiztosabban így érünk el a célhoz. A mai rendszer — csekély véleményem szerint — teljesen rossz és hibás s legnagyobb erőlködésünk dacára csak hátráltatniuk a pontos iskola-látogatást, a helyett, hogy azt «Viribus unitis» előmozdítanánk hathatós eszközökkel.

Hiába adunk a katonáknak kétféle puskát, ha nincs tölténye. Haszontalan a kétféle kimutatás, ha nincs végrehajtva.

Gyarló ember lévén magam is, ki többet téved, mint nem, igen leköteleznék a szíves hozzászólások, mikből mohón szívhatnám magamba a tanulásokat. Azt hiszem, az ügy fontossága megérdemli, hogy e fölött ne térjünk csupán napirendre. Ha e tekintetben tökéletességre tehetnénk szert, fáradságos munkánk is tökéletes lesz. Isten velünk!

SZEMLE.

Karcolatok a kongresszusról.

Karcolta: Kircz I.

A napilapok sokat írtak rólunk a kongresszus alkalmával. Jólesett, hogy az összes lapok — még a «Világ» is — pártunkat fogta, a mi óriási haladás és előny. Ezt pedig annak tulajdonítom, hogy a tanítóság szinte beállt a «tollas vitézek» közé és szolgálja már a sajtót szellemi támogatásával és támogatja szellemi termékeivel. Ezért van a kölcsönös-ség, a pártolás.

Máskép volt ez még 20—25 évvel ezelőtt! Akkor bizony még csak a «magasból» beszélt egyik-másik nagyképi «arisztokratikus» napilap a tanítósággal, de most, hogy a «demokrácia» nem sokat

törődik a nagyképi «arisztokrácia»-val, hanem halad a maga céltudatos útján, ő is meghajtja «zászló»-ját a kat. tanítóság intelligenciája előtt.

Haladunk, haladunk!

*

Előre siettem a régi országházba, hogy jó helyet kapjak.

Megálltam a cirkuszszerű tanácsteremben egy pillanatra és körülnéztem. A gondolatok ezrei kergették egymást agyamban.

Tehát ez az a hely, hol Magyarország történelmét csinálták?! Itt szólította fel Kossuth Lajos a nemzetet a Haza megmentésére?! Itt vívtak sokszor szőharcot egymással a Haza érdekében nagyjaink?! Itt találkoztak: a legnagyobbat Tisza Kálmán?! Itt dörgött a haza bölcsésével, Deák Ferencsel?! Itt sziporkázott a zseniális id. Andrassy Gyula gróf?! Innét intézte államférfiúi sakkhuzásait a «csavarészjárású» nagyvezír Tisza Kálmán?! Itt dörgött a hatalmashangú góbé székely «Rabonbán», Ugron Gábor?! Itt szónokolt a magyar Demosthenes, Apponyi Albert gróf?!

Ez volt tehát jelesünk gyűlhelye?! Tehát innét intézték Magyarország sorsát?!

*

9 óra volt. Elegáns uri emberek és divatosruhás urihölgyek jöttek a terembe.

Ime a XX-ik század modern katolikus tanítói! Ha nem tudtam volna, hogy tanítók, hát földesuraknak néztem volna őket.

Lehetek úgy 1200—1500-an. Minden tömve volt, még a karzatok is megteltek, sőt az elnöki emelvény mellett is álltak, akiknek már nem jutott hely.

A rendezőség 1—2 tagja még sűrög-forog. Itt is, ott is ad utasításokat, felvilágosításokat.

*

Megjelenik a védőelnök, gróf dr. Zichy Gyula, pécsi püspök. Szép, kedves megjelenésű főpap.

Hatalmas éljen és taps fogadja őt.

Ő a tanítók között határozottan a legnépszerűbb alak ma, mert benne tisztelik legönzettelenebb és legőszintébb barátjukat. Isten éltesse!

Népszerűsége talán *Giesswein* és *Ember* következik a püspök után, azután *Dreiszigler*, *Wohlmuth*, *Körödy*, *Horváth* Ignác, *Szabó* János, *Öveges* és *Szölke* stb. stb.

*

A püspök-elnökkel szemben ült az ő egyház-megyéje. Teljesen elfoglalták a centrumot, sőt még azontúl is voltak padok «pécseitek»-kel. Határozottan ők voltak legnagyobb számmal képviselve.

Úgy is illett. A védőelnök, két szónok, egy előadó «pécsei» volt, hát úgy illik, hogy hallgatóság is az legyen.

Ez a centrum képezte a higgadt, nyugodt elemet, de ott a «balpárton» — pardon! — ott az elnöki emelvénytől balra levő padokban, szóval ott balfelől, ott volt a radikálisabb elem.

Mintha ezt már a baloldal is magával hozná.

Igaz, hogy a Szentirás szerint majd itéletnapkor az örök Biró is jobb-oldalra fogja hívni a jókat, tehát mamelukokat, a baloldalra a kurucokat, akarom mondani az elégedetlen bűnösöket.

Önnét, vagyis a baloldaltól, hatalmas éljenek hangzottak bátorítólag a tanítók «Rabonbán»-ja,

* Tévedés. Széchenyi és Kossuth korában nem itt tartották az országgyűlést. (Szerk.)

Szabó János felé mikor érélyes, dörgő hangon tiltakozott a kántortanítók által végzett s képepesítéshez nem kötött munka ellen.

Hát mikor «a tanítók bölse», Deák Ference, *Giesswein*, az ő okos, bölcselkedő beszédét tartotta, hogy tapsolt, éljenzett a «függetlenség» — pardon — a baloldallal az egész «t. Ház», tehát a «mameluk» — akarom mondani: «a jobboldal és a közép.» Magával ragadta őket a szónok, az ő közvetlen, okos bezzével.

A kedves püspök-elnök és Ember Károly világi elnök mellett ültek a mi szittyanevű titkáraink: *Dreisziger* és *Wohlmut*, öntudatos flegmával nézve az alattuk nyüzsgő sokadalmat.

A teremben pedig *Győrffy* hol ide, hol oda ment beszélgetni, mintha most is Magyarország megyéinek földrajzát írná, kérdező: hát ez hogy van, hát az hol van, stb. stb.

Bertalan Vince pedig idegeskedett, izgatottan izgett mozgott a helyén, mint aki nem találja a helyét sehoh. Ő a Pulszkyék szerepét kapta, akik nem voltak népszerűek soha, de nem is keresték. Pedig okos ember volt a «vén csataló», a Fránci és a Guszti gyerekek.

De szép, de lélekemelő volt! De jó volt szemlélőnek lenni.

Én nem tudom, nekem úgy rémlett, mintha már a *jövő embereiből* is láttam volna néhányat. *Gubiczát*, *Kóródyt*, *Harváth* Ignácot, *Szabó Jánost*, *Millner* Antalt és azt a somogyi kollégát, aki a százasbizottságba való beválasztását köszönte meg, — nevét nem sikerült megtudnom* — mert hatalmas hangja és jó szónoki tehetsége van. Abból lesz még valami.

Apropos! *Millner* Antal. Jóképu, elegáns megjelenésű, okos ember, de peches. Szép és okos beszédét a sajtó csak ép hogy említette, pedig megérdemelte volna a nagyobb figyelmet is.

Mikor a pápai sürgönyt (nem Pápáról, hanem a papától jött sürgönyt értem) felolvasták, egy falusi tanító odaszól *Báternak*, a pécsi zenetanárnak: Pápai himnusszal kell felelni, ez pedig megértvén a helyzetet, rázendít a sürgöny végén: «Hol szent Péter.» Az egész kongresszus állva énekelte a himnuszt. De meg hogy énekeit az elnökség ott fönt! De szép, de magasztos volt, de szép kóru volt! 1200—1500 muzsikális torok!

Ott, ahol ültem, meg melletttem is, meg a harmadik ülésnél levő asztallapon is be volt faragva néhány szó, mint ahogy a falusi gyerekek szokták csinálni, amiért aztán ki is kapnak. És ott a komoly «honatyák» tették ezt. Hát bizony bizony mondom, ezeknek is inkább kancsuka lett volna valé, mint mandátum.

Mikor a kedves elnökünk ő Méltósága záróbeszédét tartotta, az újságírók annyira belemelegedtek a «hallgatás»-ba, hogy megfedekeztek írni, hanem fejüket lelógasztva, feszült figyelemmel hallgatták a nagyszerű beszédet. A szónok mindjobban belemelegszik. Erősen hangsúlyoz és gesztikulál. Egyszerre csak nekijön a keze az elnöki csengőnek és — kling-klang — a csengő az újságírók közé repült,

* *Tóth* Albert szepetneki (Zala m.) kántortanító (Szerk.)

akik erre úgy felrebbentek, mint egy csapat megijesztett veréb.

Az egész «t. Ház» nevetett. Maga a püspök is mosolygott, de azután folytatta remek, bátor, biztató, kedves beszédét, és mikor utolsó szavai elhangzottak, a tanítóság percekig tapsolta és éljenzte legjobb barátját, az ő szeretve tisztelt kedves elnökét. Isten éltesse sokáig, sokáig, sokáig!

A Szózat hatalmas akkordiaival zárult be a kongresszus. Utána pedig letérdelt az egész kongresszus és az angyalszívű védőelnök, a pécsi püspök megáldotta az ő kedves tanítóit, az ő kedves «barátait».

Utána az Ehmbe — a régi Szikszay-ba és a Vampetiesbe ment a «mestersereg» lecsillapítani a test, a «gyomor» követelését. Ugyis a gyomorkérdés dominált. Ilyen drágaságban majd nem az dominál?! De azért volt mélyen szántó pedagógia is. Dr. *Acsay*, dr. *Angyal* és sok más tudós emelte a kongresszus szellemi értékét előadásokkal.

Csak egy bántott, t. i. az, hogy volt iskolatársaim mind öregeknek néznek ki. Hát talán én is már öregeknek nézek ki?

Tyűh a kutyafáját, pedig azt hiszem, hogy csak 25 éves mulottam.

No majd öt év múlva ha élünk és uralkodunk, a viszontlátásra!

HIREK.

Félszázados tanítói jubileum. *Boreczky Frigyes* malackai róm. kath. kántor-tanító most ünnepelte tanítói működésének félszázados jubileumát. Egy félszázadot eltölteni hazánk fiatal nemzedékének vallás-erkölcsös nevelése és oktatása ügyében a ritkaságok közé tartozik. S ő mégis hazánk legrögösebb pályáján egy félszázadot töltött el, melyen fáradságot nem ismerő buzgósággal és kitartással működött. *Boreczky* a tanítói pályán mindig megállta a helyét, amiáltal az egész vidék tanítóságának muntaképévé vált. A gondjaira bizott iskolát meg tudta védeni a kath. iskola ellenségei ellen, sőt fejlesztette is, amivel a közmegelegedést kiérdemelte. A jubiláns tanító Nyitrapásztón született, tanítói oklevelét a nagyszombati r. k. tanítóképzőben nyerte, előbb a pozsony megyei Almáson, majd négy évvel később Malackán választották meg kántor-tanítónak. Munkás és tevékeny életet élt mostanáig, amikor már tanítói működésének félszázados évfordulóját ünnepli. Soha a feltűnést nem kereste, de úttörő, csendes és szakadatlan munkásságával sokszor felkelte azt. Mint tanító szeretett, nagyrabecsült és kedves kartársa volt úgy a tantestületnek, mint a malackavidéki tanítóknak, mint igazgató finom és udvarias modorával nagyban lebilincselte a tanítókat s ezáltal gőcpontjává vált a tantestületnek. Igazán tapintatos tanító s jó nevelő léteré elsőrendű iskolát teremtett Malackán. Kitaró és fáradhatatlan munkásságával munkára ösztönzött mindenkit, szelíd modorával távoltartott minden viszályt és egyenetlenkedést, szerénységével sok barátot szerzett s a tantestület gondos és szerető atyját tisztelte benne. Midőn most nyugalomba vonul, élvezze azt még sokáig, de azért legyen továbbra is hathatós támogatója az iskolának, tanácsadója

a tantestületnek s a kartások igyekezzenek e nemes példát követni. Amit adjon az Ég, hogy úgy legyen!

Trungel Károly kiskunfélegyházi róm. kath. nép- és ipariskolai tanító f. hó 9-én harmas ünnepet ült. E napon tartotta Iván fia első szent miséjét, e napon ülte boldog házasságának 25-ik évfordulóját és tanítói működésének több mint negyedszázados múltját. Úgy az egyházi szertartáson, mint az ezt követő szeretetlakomán a város egyházi és világi előkelősége részt vett. A szerény, fáradságot nem ismerő, szeretetteljes tanító működését e napon a legnagyobb elismerés érte. Egyházi, valamint világi hatósága az elismerés zászlóját meghajtotta előtte. És ha tanítót jutalmazni lehet, akkor az a legkellemesebb, legörömteljesebb, ha munkája fölött elismerést fejezi ki a főnhatósága. Ő boldog volt, mert egyházmegyei főpásztor a gróf Csáky K. Emánuel a következő levélben üdvözölte és fejezte ki legmagasabb elismerését:

Körösszegi és adorjáni Csáky Károly Emánuel gróf, Isten irgalmából és az apostoli szentszék kegyelméből a váci szentegyháznak püspöke. Kedves Fiam! Tanítói pályád 25 éves évfordulójának ünneplését szívesen használok fel arra, hogy az úgy hitelteli, mint kulturszemponthól kiváló fontossággal bíró érdemes tanítói munkálkodás iránt Főpásztori szeretetemet és elismerésemet kifejezzem. Buzgó vallással és példás családi étellel egybeforrt ernyedetlen kötelességtudásod kétségtelenül örvendetessé teszik neked édes fiam e napot, melyen, hogy pályádnak nehéz, de felemelő küzdelmei között továbbra is szerethesd annak szépségeit, küldöm Reád főpásztori áldásomat. Ki egyébként vagyok Vác, 1911. július hó 9-én. Gróf Csáky püspök.

A keresztény nevelés I. Nemzetközi kongresszusa.

A világ keresztény tanítósa, mely a Katholikus Pedagógiai Világszövetségben 70.000 tanítót egyesít, 1912-ben Bécsben fogja megtartani a keresztény nevelés I. nemzetközi kongresszusát. A kongresszusnak különös fényt és jelentőséget az a körülmény kölcsönöz, hogy a kongresszus védőségét *Ferenc Ferdinánd* trónörökös vállalta el. A kongresszus nagyarányúnak és igen tanulságosnak ígérkezik, mert nemcsak elméleti, pedagógiai és didaktikai kérdésekre fog kiterjedni, hanem gyakorlati empirikus és technikai kérdéseket és általános filozófiai problémákat is programjába fog venni.

Siketnémák felvétele. A siketnémák budapesti áll. intézetébe felvételt nyernek teljesen siketnéma, avagy részleges hallású, továbbá némi beszémaradvánnyal bíró, előrehaladottabb korban megsiketült gyermekek. A szegény sorsúak az intézeti képzés egész idejére eltartási- és útisegélyt kaphatnak az intézettől. A felvételi folyamodványok július 25-ig küldendők be az intézet igazgatóságához: Budapest, VIII. ker., Mosonyi-u. 8. szám alá. Az igazgatóság az érdeklődőknek díjtalanul küld felvételi nyomtatványokat.

TÁJÉKOZTATÓ.

Tanítói lakás. 1. Az egyszer már élvezett lakástól nem foszthatják meg. Ellenkező esetben kötelesek a 200 kor. lakásbért megfizetni. 2. Miután birtokában volt a lakásnak, azt csak a törvényes formák között intézhetik el méltányosan.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

G. Gy. A döntés már megtörtént. Ha július 3-án terjesztették föl, már elkésve érkezett. — **G. I.** Az említett lapot nem ismerjük. — **F. P.** Levélben feleltünk. — **O. G.** Miután a földmunka díjlevélileg megállapított jövedelme, azt teljes mértékben kívánhatja, hogy a munkát úgy teljesítsék, amint az szükséges; ellenkező esetben a díjlevélben megállapított készpénzösszegre van igénye. A megváltást az iskolaszék elhatározza és az egyházi főhatóság megerősíti. A végrehajtásban a közgazgatási bizottsághoz fordulhat intézkedésért. — **F. F.** Az egyházi hatóság útján intézzen kérvényt a miniszter úrhoz. Mellékletek: keresztlevél, oklevél, működési bizonyítvány, hatósági bizonyítvány és a családi értesítő. — **Szentgyörgy.** Az egyházmegyei főtanfelügyelőségéről kezdeményezendő. — **Tagsági hátralék.** Először is a kir. tanfelügyelő teljesen törvényellenesen kényszeríti a kath. tanítókat arra, hogy az általános megyei tanítóegyesületnek tagjaivá legyenek. Van miniszteri rendelet, amelyben a miniszter erre figyelmezteti a tanfelügyelőket és óvja őket minden kényszer alkalmazásától. Másodsor, az meg hatósági hatalommal való visszaélés, amikor a havi nyugtájukat azért nem írja alá, mert az általános tanítóegyesületnek a tagsági díját még be nem fizették. Jelentsék fel az ügyet a közgazgatási bizottsághoz. — **L. F., W. F., H. L., P. F., H. K., Sz. A., K. F., M. K.** Levélben feleltünk. — **Sz. I.** Kísértés meg, de nem bizonyos, hogy adnak. — **B. F.** Forduljon az illető iskola hatóságához véleményért, mi úgy tudjuk, hogy igen. — **P. F.** Ha fizetését személyesen veszi fel, nem szükséges személyazonosságát igazolni. Jelentse fel a jegyző urat zaklatásai miatt. — **A. J.** Mindennemű terménynek annyi $\frac{1}{2}$ része illeti meg, a hány hónapig ott volt jan. 1-től dec. 30-ig terjedő idő között. A termény értékét a díjlevél állapítja meg. — **M. P. I.** Nem köteles kárpótolni semmivel. 2. A megfelelő hányadot kapja. 3. Ami elvihető, azt elviszi, egyebet nem kívánhat.

Tartalom. *Tóth Béla:* Mentük meg az Főtvös alapot! — *Halász János:* Az iskolaért való küzdelem és a tanító. — *Bóda Béla:* A szülői tanítása az elemi iskolában — *Haralyi Fehér Ármán:* A magyar kath. kántorok helyzete. — *Brenner Tivadar:* Az iskolamulasztásokról. — *Karcs J.:* Karcolatok a kongresszusról. — *Hírek.* — *Tájékoztató.* — *A szerkesztőség üzenetei.*

Okmányszerű tanítói díjlevelek

több egyházhatalóság által ajánlva, igen finom merített papíron nyomva. Négy példány utasítással 1 korona 20 fillér.

***** Kapható a szerzőnél *****

Göndör Ferenc kir. s. tanfelügyelőnél Veszprémben.

411 8-10

ORGONAÉPÍTÉSI MINTÉZET

RIEGER OTTÓ

házánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilámos gépekkel berendezett cs. és királyi udvari orgonagyára

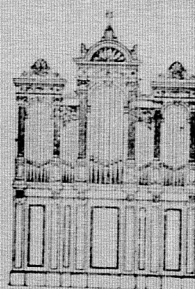
Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.

A párisi, becsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikai nemeshangu orgonákat szállít. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít.

Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

64 2-52

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **köte-**
lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes sza-
vánál egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közöltemek, melyek-
nek díja **előre** lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Reklamációkat csakis 8 napon belül veszünk
figyelembe. Későbbi pótlásokat példányonként 30 fillér beküldése ellenében teljesítünk.

Esztergomi érseki megye.

A **máriavölgyi** (Pozsony m.) róm. kath. iskolaszék egy tanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: az államtól 900 kor., a községtől 100 kor., kertilletmény 20 kor. és egy szobából álló lakás. Előnyben részesülnek azon férfi tanítók, akik tót nyelvben és orgonálásban jártasok. Pályázati határidő **julius 25.** Választás **julius 30-án** ejtetik meg. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. *Závodszky József* iskolaszéki elnök.

535 2—2

Laksárujfalui (Pozsony m.) róm. kath. népiskolánál egy tanítói állás betöltendő. Javadalma: 100 kor. alapfizetés és 20 kor. kertilletmény a községi pénztárból, mint fizetéskiegészítés az államsegélyből 900 kor. Lakás: egy butorozott szoba. Férfitanító előnyben részesül. Tót nyelv ismerete szükséges. Folyamodványok az iskolaszékre címezve **augusztus 10-ig** beküldendők. 571 1—2

Az **érsekvadkeri** róm. kath. magyar nyelvű iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalmazása: egyszobás lakás, 20 kor. kertmegváltás, 100 kor. az iskolafenntartótól, 900 kor. államsegélyből. Kötelessége a tanításon kívül a kántoriakban való segédkezés. Nőilen férfitanítók pályázhatnak. Határidő **augusztus 5.** A tantestület 5 taneróból áll. A pályázat az iskolaszékre címezendő. *Érsekvadkert (Nógrád m.)* 572 1—1

Ásványi (Győr m.) négy tanítós róm. kath. népiskolánál egy férfi osztálytanítói állásra **augusztus 15-ig** bezárólag pályázat hirdetetik. Jövedelem: egy butorozott padlásszoba, fűkamara, 1/4 hold kertilletmény, 8 ürm. felvágott puhafa 331.40 kor. hitközségtől, 650 kor. államsegélyből. Tanító kötelessége mindennapi és ismétlőiskolások tanítása, szükség esetén akár iskolai időben, akár vakációban kántor helyettesítés. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Iskolaszék.* 585 1—1

Nyitraudvarnokon nyugalomba vonulás folytán megüresedett, magyar tannyelvű, szeptember 1-én elfoglalandó róm. kath. kántortanítói állásra **augusztus 17-ig**, mely napon a választás is megejtetik pályázat hirdetetik. Lakása: 3 szoba, 1 konyha, 2 kamara, 1 istálló. Javadalma: községtől 560 kor., 5 hold 1198 □ öl szántóföld bérletjévédelme 347 □ öl bekerített gyümölcsös kert, 160 kor. faatalány, 51.8 kor. párbér, 31.12 kor. misealapítványokból, 80 kor. stóla jövedelem, 86.70 kor. államsegély. Kötelessége: reabizott osztályt vezetni és kántori teendőket végezni. A tót nyelv ismerete szükséges. Kántori próba választás napján tartatik meg, minélfogva személyes megjelenés kívánatos. *Jancz József*, iskolaszéki elnök. 593 1—1

A **ziskvai** (Bars m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalom: törvényes lakása és mellékhelyiségeken kívül díjlevélben felsorolt forrásokból 1000 kor. Tannyelv magyar, a templomi népének tót. Kérvények **augusztus 6-ig** a kistapolcsányi plébániához küldendők. 592 1—1

A **zohori** róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra **augusztus 15-ig** pályázat hirdetetik. Fizetése: 1000 kor., lakása egy szoba, konyha, kamra. Csakis férfitanítók pályázhatnak. Egyházi énekben jártas mellékjövdelemre számíthat. Pályázatok a zohori (Pozsony m.) plébániahivatalra címezendők. Megbízásból *Klúzno Károly* kántor főtanító, iskolaszéki jegyző. 588 1—1

Egri érseki megye.

Kenderesi róm. kath. iskolánál negyedik tanítói új állásra pályázat hirdetetik. Fizetése: hitközségtől 100 kor., 20 kor. kertilletmény, törvényszerinti lakbér, államsegély 900 kor. Kötelessége: a reabizott osztályt vezetni, gyermekeket istenitiszletre vezetni s ott rájuk felügyelni. Pályázati határidő **julius 30.** Egyházi házasságlevél, illetve szabadállapotról lelkészi bizonylat csatolandó. Róm. kath. Plébánia. Kenderes (Jász N.-K.-Szolnok m.) 573 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Gyetvára (Zólyom m.) segédkántort keresek. Bővebb felvilágosítást levélben. *Zseleznyák I.* 534 2—2

A **szelesei** (Zólyom m.) róm. kath. kincstári kántortanítói állásra **augusztus 15-iki** határidőre pályázat hirdetetik. A tanító fizetése 1907. év XXVII. t.-c. alapján van rendezve. Természetben két lakószoba, konyha, éleškamra, pince, gazdasági épületek. A kántori javadalmazás 204.76 kor. Az ingatlanok kataszteri jövedelme 65.24 kor. A kellően felszerelt kérvények a beszercebányai m. kir. Erdőkincstarra címezendők és az alulírottak nyújtandók be. Oly tanító, ki a kincstárnál még nem működött, próbaévesnek lesz megválasztva, kötelességei díjlevelében körülírva. *Zsembery József* tanfelügyelő. 580 1—1

Csanádi egyházmegye.

Méltóságos *gróf Károlyi Mihály* úr Csongrád megyében fekvő, **józsefszállási** gazdaságában megüresedett róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetetik. Fizetése: egy évre 600 kor., egy butorozott szoba fűtéssel, kiszolgálással és az uradalmi intézőnél élelmezés. Kötelessége: a tanítói teendők elvégzése mellett, gazdaságbani segédkezés. A szabályszerűen felszerelt arcképpel ellátott kérvények **augusztus 1-ig**, mélt. gróf Károlyi Mihály úr jószágigazgatóságának Kál (Heves m.) küldendők, a ki-nevezett tanító állását köteles azonnal elfoglalni. 520 2—2

A **kisszentmiklósi** róm. kath. iskolánál szept. 1-éve betöltendő III. tanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma: államtól 800 kor., róm. kath. hitközségtől természetbeni lakás, 130 kor. fizetés, 20 kor. irodaatalány 20 kor. kertilletmény és 20 köbméter fa, melyből a tanterem is fűtendő. Kötelesség: 1. I—II. fiú- és leányiskolát vezetni, 2. a tannyelv ugyan magyar, de németül is kell tudnia, 3. a kántort szükség esetén díjtalanul helyettesíteni, illetve szükség esetén segédkezni, amiért is a kántoriakban jártasnak kell lennie. Pályázati határidő **julius 30.** Róm. kath. iskolaszék. 530 2—2

Erdélyi egyházmegye.

A **nagyszeben-belvárosi** róm. kath. elemi fiúiskolánál lemondás folytán megüresedő segédtanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalmazása: 1200 kor. tőzsfizetés és 420 kor. lakbér. Egy félévi sikeres működés után véglegesítést nyer. Kötelessége: a neki kijelölt osztály önálló tanítása és szükség esetén a kántori teendőkben segédkezés. Az egyházközség magyar-német nyelvű lévén, a pályázónak a német nyelvet is teljesen birnia kell. Pályázati határidő **augusztus 20.** A kellőképp felszerelt folyamodványok a nagyszeben-i róm. kath. plébániái-

hivatalhoz küldendők. Kántori képességük bemutatására egyeseket külön fog meghívni az iskolaszék és utiköltségeket megéri. Nagyszében, *Herceg Hohenlohe* plébános, iskolaszéki elnök. 564 1—3

Győri püspöki megye.

Rábaszovátra (Sopron m.) kántoriakban segédkezni tudó róm. kath. osztálytanító kerestetik. Javadalma: kertilletménnyel együtt 1040 kor., butorozott szoba. Választás *Julius 30. Baán János* plébános. Bogyog (Sopron m.) 541 2—2

Moson megye, Magyar-kimle községéhez tartozó **Novák pusztán** egy újonnan megnyitandó elemi iskolához tanító, róm. kath. nőtlen, kerestetik, ki mezőgazdasághoz is ért. Fizetés évente 1000 kor., mezőgazdasági foglalatossága külön díjazatik. Megfelelő lakást kap. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Folyamodók, bizonyítványmásokkal felszerelt kérvényeiket birtoktulajdonoshoz *Mautner Henrik*, Györgymindszent posta Mezőőr intézhetik. 567 1—2

A **könyvi** (Győr m.) róm. kath. iskolaszék öt tanerős iskoláján lemondás folytán megürült második sorszámu tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése: községtől 374 kor., államsegélyből 626 kor., összesen 1000 kor. Lakásul egy butorozott szoba, 20 kor. lakbérpótlék és 20 kor. kertilletmény. Ismétlőiskola tanításáért megbízás esetén külön díjazás. Kötelességei díjlevél szerint. Kántorságban segédkezni köteles. Személyes megjelenés és szociális téren való működési hajlandóság előny. Pályázati határidő *augusztus 1.* Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Csak férfitanítók kérvényei vétetnek figyelembe. *Hoffer József* esperes plébános iskolaszéki elnök, *Magyar Árpád*, igazgató-tanító iskolaszéki jegyző. 574 1—1

A **sopronnyéki** róm. kath. iskolaszék egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Ezen állás jövedelme: kertilletménnyel együtt 1020 kor., egyszobás lakás butorral és fűtéssel. Tanítónak is pályázhatnak. Ha tanító választatik, köteles a kántoriakban segédkezni, ha pedig tanítónő, úgy utóbbi tartozik a kézmunkát is tanítani. A kellőleg felszerelt folyamodványok *augusztus 5-ig* alulírottához küldendők. *Nagy Mihály* iskolaszéki elnök. 583 1—1

Kalocsai érseki megye.

Magyarkanizsára (Szeged mellett) róm. kath. segéd-kántort keresek. fizetése: havonként 25 kor., ellátással, gyertyajövedelem 10 koronáig. Oklevél nem szükséges, de csakis önállóan működők pályázhatnak. Nyugdíjasok is elfogadtatnak. Azonnal elfoglalandó. *Kék főkántor*. 543 2—2

Ada (Bács m.) községben két topolyai uti tanítói állásra pályázat nyitattik. Javadalom egyenkint: 1. alapfizetés havi előleges részletekben Ada község házipénztárából 660 kor., 2. földváltás ugyanettől havi előleges részletekben 180 kor., 3. fizeteskiegészítés az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján államsegélylyel 160 kor., 4. Az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján államsegélylyel járó korpótlék, 5. természetbeni lakás kerttel, 6. tanterem fűtési atalány félelv előleges részletekben 100 kor., 7. ablakátalány félelv előleges részletekben 5 kor. Kötelessége: a mindennapi és ismétlők oktatása. Köteles a «Bács Tiszavidéki Tanító Egylet» tagjává lenni. Azon róm. kath. férfitanítók, kik ezer. állást elnyerni óhajtják, kellően felszerelt s az adai róm. kath. iskolaszékre címzett kérvényüket *augusztus 10-ig* főtiszt. *Jauch Ferenc* ker. esp. plébános úrhoz Obecsére küldjék. A megválasztott állását szeptember 1-én köteles elfoglalni, mely időtől kezdve fizetése is jár. *Látky József*, plébános iskolaszéki elnök, *Kovács Ferenc*, iskolaszéki jegyző. 569 1—2

A **dunabökenyi** róm. kath. magyar-német tannyelvű népiskolánál egy üresedésben lévő tanítói állomásra ezennel pályázat hirdettek. Javadalmazás: 1000 kor. készpénz törzsfizetés a községi pénztárból, 20 kor. kertváltás, 12 kor. irodai atalány, 3 szoba, konyha, kamra, pince, padlás és a törvényesen előírt melléképületekből álló lakás. Csak magyar és német tanképesítéssel bíró

férfitanítók pályázhatnak. Aki a zenében kellő jártassággal bír, a választásnál előnyben részesül és köteles leendő megválasztása esetén az egyházi ének- és zenekarban közreműködni. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények a dunabökenyi róm. kath. iskolaszékre címezve *augusztus 15-ig* főtiszt. *Vidokovics Miklós* kerületi esperes úrnak Bácsstóvárosra küldendők be. *Keszler Mályás* pléb., isksz. elnök. 589 1—3

Kassai egyházmegye.

A **háromhutai** róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése: 1000 kor., melyből 700 kor. államsegély. Férfiak előnyben részesülnek. A tót nyelv tudása kívánatos. A pályázók kérvényeiket *Julius 20-ig Mayer Geyza* plébánoshoz Erdőhorvátiba (Zemplén m.) küldjék. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. 583 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Cséffai (Bihar m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, istálló, 947 □ öl kert. Hitközségtől 50 kor. készpénzben, 4 öl fa 80 kor. érték, ¼ telek föld használata 190 kor. értékben. E telek földnek megmunkáltatása 82 kor. értékben, 9 hl. jó kétszeres gabona 115 kor. értékben, államsegély 63 kor., egyházmegyétől 420 kor. évi segély. Választás *aug. 8-án* délelőtt, melyen személyes megjelenés ha nem is szükséges, de kívánatos. Ilomás szept. 1-én elfoglalandó. Kérvények *Csicsay Alajos* iskolaszéki elnök plébánoshoz Mezőbikács (Bihar megye) küldendők. 586 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **szolcsányi** (Nyitra m.) róm. kath. elemi iskolánál üresedésben lévő tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: 1000 kor., egy butorozott szoba konyhával. A pályázat *aug. 5-én* jár le. Az állomás pedig szeptember hó 1-vel foglalandó el. *Bezák György* esp.-pléb. iskolaszéki elnök. 557 2—2

«Népnevelő» 27. számában hirdett **egyházszénási** állás kántortanítói. Pályázati határidő *augusztus 10.*, választás *augusztus 11-én.* *Zsided Gusztáv*, plébános, (u. p. Barosháza.) 566 1—1

Királyi-i róm. kath. népiskolához két okleveles tanító kerestetik. Évi javadalma mindegyiknek 1000 kor. államsegéllyel. Lakás I. tanítónak két szoba, konyha, kamra és kert. II-ik tanítónak egy szoba és kert. Tannyelv kizárólag magyar. Kötelessége: a mindennapi és ismétlő iskolában a kijelölt osztályokat vezetni. Pályázhat okleveles tanítói házaspár is. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kérvények *augusztus 10-ig Ludvig Gyula* iskolaszéki elnök címére Mocsonok (Nyitra m.) küldendők. 590 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **magyarkeszi-i** róm. kath. iskolaszék a megüresedett III. sorszámu tanítói állásra *augusztus 10-ig* pályázatot hirdet. Évi jövedelme: a hitközségtől 300 kor., a kántortanítótól élelmezés fejében 300 kor., butorozott szoba fűtéssel 60 kor., lakás és korpótlék 100 kor. Az államtól 360 kor. s az esedékes korpótlék. A kántoriakban való jártasság feltétlenül megkívánatik. Kötelessége: az iskolaszék által kitűzött osztályt vezetni, a kántoriakban segédkezni. Szükség esetén nagy vakációban is. Csak nőtlen tanítók pályázhatnak. A fizetés szeptember 1-én esedékes, amikor a megválasztott tartozik állását elfoglalni. *Iskolaszéki elnökség*. 579 1—1

A **gyulaji** (Tolna m.) kath. népiskolánál szept. 3-án elfoglalandó osztálytanítói állásra pályázhatnak férfitanítók. Javadalom 1000 korona és pedig törzsfizetés községi pénztárból 600 kor., kertilletmény 20 kor. Egy szoba legszükségesebb butorzattal, szabad fűtés vagy failletmény értéke 50 kor., a többi államsegély. Kötelméi díjlevél szerint. Kántoriakban segédkezni köteles. Pályázati határidő *augusztus 3.* *Frühwirth Géza*, iskolaszéki elnök. 587 1—1

Magyaregregy községénél a III. tanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalma államsegéllyel 1000 kor. Lakbér kertilletménnyel 220 kor. Kötelessége a reabizott

osztályokat vezetni, az ismétlősök egy részét oktadni és a «Pecsegyházmegyei róm. kath. Tanítóegyesület»-be mint rendes tag belépni. Kántoriakban díj nélkül segédkeznek. Esetleges stóljárandóság (bucszátatási díj, stb.) öt illeti. Pályázati határidő *augusztus 1.* Kérvények plébániahivatal Kárasz, u. p. Szászvár címzendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. 591 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A szomolnokai kincstári róm. kath. népiskolánál megüresedett egyik tanítói állásra július végéig pályázat hirdetettik. Jövedelem: a) a m. kir. erdőkincstár részéről fizetés 534-80 kor., lakbér 281-57 kor., kertvátság 20 kor., tűzifa 250-20 kor., iskolafűtésre 45 m³ fa, b) Szomolnok város részéről fizetés 156 kor., lakbér 18.43 kor., c) tandíjvátság 30 kor. Kötelesség: a 3 alsó vegyes osztály egyikének vallásérkölcsi nevelése, az ismétlő fiúk vezetése. Ének, zene és német nyelven kellő jártasság kívántatik. Választás *augusztus 2-án* reggel 9 órakor. Személyes jelenlét szükséges. A megválasztott tartozik állását szept. 1-én elfoglalni. Folyamodványok a nagymélt. földművelésügyi miniszteriumhoz címeze a szomolnokai róm. kath. iskolaszékhez nyújtandók be. 548 2—2

Zabari róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetettik. Javadalmazása: szép új lakás nagy kerttel, istálló, sertésöl, államsegély, földbérlet 850 kor. Többi 1000 koronáig párberből, stólaból. Kérvények *aug. 5-ig* Zabar Plébániahivatal küldendők. Állás szeptember 1-én foglalandó el, mely időtől fizetését kapja. 570 1—2

Szatmári egyházmegye.

Bárdházi (Bereg m., u. p. Munkács) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetettik. Jövedelme: államsegély 703 kor., a hitközségtől 200 kor., 8 m öl fa, melyből az iskola is fűtendő, 20 hold föld, kényelmes lakás melléképületekkel. Pályázati határidő *aug. 10-ig.* Kérvények az iskolaszék címére küldendők. 575 1—3

Székesfehérvári egyházmegye.

Etyeki (Fejér m.) két róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetettik. Javadalma: a községtől szabad lakás és 100—100 kor., az államtól 900—900 kor. havi előleges részletekben. Okleveles tanítók kellően felszerelt folyamodványaikat az iskolaszék elnökehez küldjék. Kántorságban jártasság előny. Pályázati határidő *július 23.* Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. 532 2—2

Vértesszécsi (Fehér m.) segédkántori állásra pályázat hirdetettik. Jövedelme: hitközségtől 380 kor., a kántortanítónál élelmezés és szobafűtés 400 kor. értékben, kertilletmény 20 kor., államsegély 220 kor., egy butorozott szoba takarítással 40 kor. értékben, összesen 1060 korona. Kötelességei: a kijelölt osztályt tanítani, a kántorság minden ágában segédkezni. Kérvények *aug. 6-ig* a plébániahivatalhoz küldendők. Az állás szept. 1-én foglalandó el. 568 1—1

Szepesi püspöki megye.

Helivágásai (u. p. Nagyhársas, Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állásra *július 31-ére* pályázatot hirdettek. Fizetés: 1050 kor. és lakás fűtéssel. Tannyelv tót. *Moys László* róm. kath. lelkész. 533 2—2

Vázseői róm. kath. kántortanítói állomásra pályázatot hirdet *augusztus 13-ra* a lipótvári tanfelügyelő. Az állomás jövedelme 550 kor., államsegéllyel 1000 kor. 565 1—1

Kisistvánd-Imrikfalvi (u. p. Sztracena, vasuti állomás Iglo vagy Dobsina) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetettik *aug. 1-ig.* Tóttul kell tudni. Fizetés államsegéllyel 1000 kor. keszpenz, tűzifa, rét, kert, kétszobás jó lakás s legelőjogosultság. Személyes megjelenés kántori próbára *aug. 6-ára* szükséges. A kellően felszerelt kérvények a fenti határnapi a kisistvánd-Imrikfalvi iskolaszékhez címeze a nt. *Csurják Lajos* esp., szepesvéghelyi plébános úrhoz, mint a kerület tanfelügyelőjéhez adandók be. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 576 1—1

Liptó-Luzsnán róm. kath. IV. tanítói állás betöltendő. Javadalma: 1042-40 kor. Lakás természetben. A k-

vényező, kik tanítónők is lehetnek, folyamodványaikat lipótvári róm. kath. iskolaszékre címeze *ft. Höhr József* úrhoz mint tanfelügyelőhöz Liptó-Teplára küldjék. Határidő *augusztus 31.* *Plaveczy Sándor* iskolaszéki jegyző. 581 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A szentpéterfai (Vas m. u. p. Monyorókerék) róm. kath. iskolaszék egyik osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: 1000 kor., kertilletmény 20 kor. s egy butorozott szoba. Kötelességei: az iskolaszék által kijelölt osztályt, valamint az ismétlősöket tanítani, gyermekeket a templomba elkísérni s ott rájuk felügyelni, kántoriakban szükség esetén segédkezni. Csak férfitanítók pályázhatnak. Horvátul tudók előnyben részesülnek. Választás *július 30-án.* Az állás szeptember 1-én foglalandó el. 539 2—2

Ujhegyi róm. kath. iskolánál III. osztálytanítói állásra pályázat hirdetettik *augusztus 5-ig.* Csak férfitanítók pályázhatnak. Javadalma: 1000 kor., kertilletmény, két szoba, egy butorozott. Megválasztott szeptember 1-én jut javadalma birtokába. Kérvények az iskolaszék címére küldendők. Posta: Pusztaszentmihály (Vas m.) 584 1—2

Veszprémi egyházmegye.

Csöti plébániához tartozó Béb leányegyház (Veszprém megye) kántortanítói állására pályázat hirdetettik. Javadalmazása: két szobás lakás cseréppel fedve, megfelelő gazdasági épületekkel s nagy pajtával. Régi udvarhoz 1541 ³/₁₀ öl új belsőség és kert, 7 kat. hold 176 öl szántóföld és rét. Hívek végzik az igás munkát, szénát, sarjút kaszálják, gyűjtik s haza hordják. Szabadlegeltetés. Tandíjkárpótlás 72 kor. 4 öl hasab és 4 öl dorong fa hazahordva. Gazdák ¹/₄ mérő búzát és ¹/₂ mérő rozst, lakók ¹/₄ mérő rozstot fizetnek. Stóladíj párpenz díjlevél szerint. Legújabb javadalmi összeírás szerint 1328-85 kor. jövedelem lakáson és kerten kívül. Kérvények *aug. 1-én* délután ¹/₄ óráig beadhatók, mikor a kántorpróba és választás megejtetik. Közei állomás Ugod, távolabbi Pápa. *Csothi Géza* esperes plébános. 525 2—2

Csöti (Veszprém m.) osztálytanítói állásra *jul. 31-ére* pályázat hirdetettik. Javadalmazása: egyszobás emeleti lakás legszükségesebb butorozattal. Hitközségtől évi 466 kor., államsegély 534 kor. Kötelessége: kántoriakban segédkezni és az ismétlősöket is felelőszében tanítani, állását szeptember 1-én elfoglalni, *Csothi Géza* esperes. 524 2—2

A mélt. báró *Inkey József* úr által fenntartott *iharosberényi* róm. kath. jellegű népiskola I. tanítói állomásra elhalálozás miatt, pályázat hirdetettik. Alapfizetés 1200 kor. ¹/₄ hold kert s 2 szobás lakás. A korpótlékot vagy a fenntartó, vagy az állam adni fogja. Kántori teendő semmi sincs. Kérvények *augusztus 10-ig* az iharosi róm. kath. plébániahivatalhoz címzendők. (U. p. Iharosberény Somogy m.) Személyes bemutatkozás az iskolafenntartónál előnyös. 578 1—1

Zalaszentlászlói róm. kath. kántortanítói állomásra *aug. 1.* délelőtti 9 órára pályázat hirdetettik. Javadalma: kétszobás lakás házikerttel és gazdasági épületekkel, 236 kor. fizeteskiegészítő, 126 kor. tandíjpótló államsegély, 9 hold szántóföld, 3 hold rét hozzáadéknak értéke, valamint a terménybeli járandóság, lélekpenz, munkavátság, borjárandóság, két öl tűzifa a községtől és a stólaris jövedelem díjlevélileg 638 kor. értékben. Kötelessége: az iskolaszék által reabizott osztályok tanítása, az ismétlősök oktatása felváltva a másodtanítóval, faiskola kezelése és az összes isteni tiszteleteknél előírt szolgálatétel. Felszerelt kérvények *Kintli György* plébános, iskolaszéki elnökhöz Zalaszentlászló küldendők. Az állomás november 1-ig elfoglalandó. 577 1—1

Intelligens okleveles tanító kerestetik két elemi, két polgári iskolai gyermek mellé. Zongorában, hegedűben jártasság kívántatik. Fizetés megegyezés szerint. Szives megkeresések *Kiss Lajos* tanító címére keretnek. Székelyhid (Bihar m.) 512 3—3

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító,

a m. kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zeneakadémia, zenedék, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója, a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

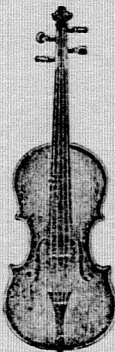
Budapest, II., Lánchíd-u. 5. sz.

Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós
és fuvós hangszergyára.

Ajánlja mindenemű saját gyárában készült hangszereit, úgyszintén hurokat és hangszer-alkatrészeket: hegedűk vonóval 8 koronától.

Hangfokozógerenda, mely által bármely hegedű, gordonka, beillesztése után sokkal jobb, erősebb hangot nyer (biztos siker). 283-II.

Tárogatók 70 koronától.
Harmoniumok 90 koronától.

Pedál-harmoniumok legolcsóbb gyári árban.

Tanerőknek kedvezmény!

Javítások a legművészebb kivitelben. — Árjegyzék kívánatra ingyen bérmentve.

Elismert elsőrangú műrekek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlen a monarchia vezér-képviselőitől:

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

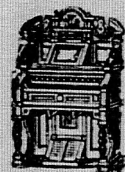

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekké templomok, szeminaryumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.

Tanerőknek s felkészeknek különösen szárazlekedmény. Árjegyzék ingyen bérmentve. Resztletfizetés engedélyezve.

93

RIGLER JÓZSEF EDE

□ PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG □

BUDAPEST
VI, RÓZSA-UTCA 55.

Chromolitografiai műintézet és könyvnyomda készit: részvényeket, csekk, pénztárjegyeket, takarékpénztári betétkönyvecskéket, plakátokat művészi kivitelben. □

Vonalzó-intézet és üzleti könyvek gyárában kitünő anyagból laposan nyiló üzleti könyvek, másoló- és jegyzet-könyvek. □

Iskolai felszerelések, u. m.: irkák, gyakorlatok, rajzfüzetek, rajztömbök, vázla-könyvek stb. készülnek.

Levélboríték- és levélpapír-osztályban állandóan diszes levélpapír- és boríték-különlegességek csinos dobozokban, eljegyzési és névjegykártyák készülnek.

„Adria“-szárazlemezek, fényképészeti kartonok és felszerelések. □

Gizella-Telepi faneműgyár modern iroda-berendezések, iskolai és mérnöki rajz- és írószerek lerakata.